

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ในสำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ ซึ่งปัจจุบันได้มีการปรับโครงสร้างองค์กรสังกัดสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงาน และสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการและสนับสนุนสถาบันบริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ทางกาย การแพทย์ การศึกษา สังคม และการฝึกอาชีพ ตลอดจนศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ

กองทุนฯ เริ่มดำเนินงานปี พ.ศ. 2538 มีระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ว่าด้วยการจัดหาผลประโยชน์และการใช้จ่ายเงินกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2536 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2541 และ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2547) โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังเป็นแนวทางปฏิบัติ ภายใต้การบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ในคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยมีรายได้หลักจากเงินงบประมาณ และเงินสมทบจากสถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 200 คนขึ้นไป ซึ่งประสงค์จะส่งเงินเข้ากองทุนฯ แทนการจ้างงานคนพิการ จนถึงปีงบประมาณ 2549 มีเงินทุนหมุนเวียน รวม 763 ล้านบาท

กองทุนฯ มีการดำเนินงาน 2 ลักษณะ คือ

- 1) ให้บริการกู้ยืมเงินเพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพแก่คนพิการ ในวงเงิน รายละไม่เกิน 4,000.- บาท ผ่อนชำระภายในระยะเวลา 5 ปี โดยไม่มีดอกเบี้ย
- 2) สนับสนุนโครงการที่ดำเนินงานเกี่ยวกับคนพิการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การดำเนินงานของกองทุนฯ ในภารกิจสนับสนุนโครงการแก่องค์กร/หน่วยงาน ที่ดำเนินโครงการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการนั้น ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2538 โดยตั้งแต่ปีงบประมาณ 2538 – 2549 กองทุนฯ ได้ให้การสนับสนุนโครงการ รวมทั้งสิ้น 748 โครงการ เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 107.62 ล้านบาท ซึ่งตามระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การให้เงินอุดหนุนแก่องค์กรที่ดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2548 ข้อ 11 ได้กำหนดให้องค์กรภาครัฐหรือเอกชน ที่ได้รับเงินอุดหนุนโดยต้องรายงานผลการดำเนินงาน หรือความก้าวหน้าการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายเงินตามโครงการที่ได้รับเงินอุดหนุนให้สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ (สท.) ทราบ ภายในสามสิบวันเมื่อสิ้นสุดโครงการ แต่ในทางปฏิบัติ ยังไม่ได้มีการดำเนินการอย่างจริงจัง ประกอบกับการปฏิรูประบบ

ราชการ มีการปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณแผ่นดินมาเป็นระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน มีการตรวจสอบ “ผลการปฏิบัติงาน” อย่างเป็นรูปธรรม

คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ จึงได้มีการประชุม ครั้งที่ 2/2549 เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2549 และมีมติเห็นชอบให้องค์กรคนพิการแต่ละประเภทมีการบริหารจัดการในรูปแบบ “คณะกรรมการ” ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในฐานะประธานกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตามประเภทความพิการ 5 คณะ ได้แก่

- 1) คณะกรรมการคนพิการทางการมองเห็น
- 2) คณะกรรมการคนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย
- 3) คณะกรรมการคนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว
- 4) คณะกรรมการคนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม
- 5) คณะกรรมการคนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้

และมีมติให้จัดสรรกรอบวงเงินงบประมาณ ประจำปี พ.ศ. 2550 ของกองทุนฯ ในส่วนภารกิจสนับสนุนโครงการ จำนวน 25 ล้านบาท ให้แก่คณะกรรมการ 5 คณะ ๆ ละ 4 ล้านบาท และจัดสรรให้คณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ จำนวน 5 ล้านบาท เพื่อใช้สนับสนุนโครงการ ที่เสนอเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในภาพรวม หรือมีกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายความพิการ ไม่เฉพาะเจาะจงความพิการประเภทใด ประเภทหนึ่ง รวมถึง โครงการที่เสนอโดยหน่วยงานภาครัฐ ดังนั้นกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ในสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ จึงให้มีการศึกษาวิจัยประเมินผลโครงการที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ปีงบประมาณ 2550 การติดตามประเมินผล เพื่อพิจารณาความคุ้มค่าในการสนับสนุนโครงการต่างๆ เป็นการกำกับ ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกองทุนฯ และเพื่อให้ทราบประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และปัญหาอุปสรรค รวมทั้งความพึงพอใจ และความต้องการของแต่ละโครงการ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาให้การสนับสนุนองค์กรและโครงการต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อคนพิการอย่างแท้จริง

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- 1) เพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
- 2) เพื่อประเมินความสอดคล้องของโครงการที่องค์กร/หน่วยงาน ดำเนินการ กับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

3) เพื่อประเมินประโยชน์และความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับจากการดำเนินงานขององค์กร/หน่วยงาน ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

4) เพื่อประเมินศักยภาพขององค์กร/ หน่วยงาน ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1) ขอบเขตด้านเวลา

การประเมินผลการดำเนินงานดังกล่าวครอบคลุมช่วงเวลา และแผนงานโครงการขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 โดยใช้ระยะเวลาดำเนินการ 6 เดือน

2) ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้กำหนดพื้นที่ศึกษาทั้ง ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ครอบคลุมพื้นที่ที่มีองค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ซึ่งพื้นที่การจัดกิจกรรมโครงการกระจายทั่วทุกภาคของประเทศที่ได้รับอนุมัติโครงการ ปี พ.ศ. 2550

3) ขอบเขตด้านเนื้อหาสาระ

การประเมินจากสาระสำคัญต่อไปนี้ คือ

1) ศึกษาทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผล แนวคิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และแนวคิดเกี่ยวกับคนพิการ แนวคิดเกี่ยวกับกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

2) ศึกษาและทบทวนเอกสารข้อมูลจากเอกสารรายงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย แผน และการดำเนินงานพิจารณาจัดสรรทุนของกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ รวมถึงการค้นหาข้อมูล จาก Web-Site ในระบบเครือข่าย Internet จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3) ศึกษาโครงสร้างและสัดส่วนงบประมาณขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ และปัจจัยนำเข้า (Input) อื่นๆในการดำเนินงานของหน่วยงานดังกล่าว

4) ศึกษาการใช้ทรัพยากรจากการดำเนินกิจกรรมและ โครงการต่างๆที่มีความสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของผู้พิการตามเป้าหมายทั้งในแง่พื้นที่การดำเนินการและประเภทของกิจกรรม

5) ศึกษากระบวนการดำเนินงาน (Process) เพื่อวิเคราะห์หาข้อสรุปเกี่ยวกับ

(1) ความชัดเจนเหมาะสมด้านบทบาท หน้าที่ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติงานของหน่วยงาน ดังกล่าวว่ามีผลซ้ำซ้อนหรือเกิดช่องว่างในการปฏิบัติงานหรือไม่อย่างไร อันมีผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ โดยรวม

(2) ความสอดคล้องสัมพันธ์และการถ่ายทอดนโยบาย ระหว่างส่วนกำหนดนโยบาย และส่วนปฏิบัติการ

(3) รูปแบบวิธีการบริหารงานที่มีผลต่อความสำเร็จ และที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามแผนโครงการของ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ในปีงบประมาณพ.ศ. 2550

6) ศึกษาความก้าวหน้าและผลผลิตของโครงการ (Outputs) เพื่อหาข้อสรุปดังนี้

(1) การดำเนินงานของ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ มีความก้าวหน้าในการดำเนินงานมากน้อยเพียงใด ในส่วนใด และมีอุปสรรคอย่างไร

(2) ผลการดำเนินงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ มีขีดความสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของหน่วยงานดังกล่าว และของกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ สำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ

(3) และหากมีอุปสรรคที่ทำให้การดำเนินงานของ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ไม่บรรลุเป้าหมายมีผลมาจากสาเหตุใด

7) ศึกษาผลลัพธ์/ผลกระทบ (Outcome/Impact) ในการดำเนินงานของ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานว่าความสามารถตอบสนองความต้องการของผู้พิการได้มากน้อยเพียงใด

8) พิจารณาจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในทางปฏิบัติ ดังนี้

(1) เพื่อนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลแนวทางพิจารณาการจัดสรรทุนให้กับ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประโยชน์สูงสุดต่อสังคม

(2) เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุงรูปแบบ วิธีการดำเนินงาน พิจารณาการจัดสรรทุน การจัดสรรเงินงบประมาณ การบริหารงาน ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการ และแก้ปัญหาต่อผู้รับบริการ กลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(3) ได้ตัวชี้วัด (Indicators) ขององค์ประกอบการดำเนินงานในระดับความเป็นมาตรฐานที่พึงประสงค์ แต่ละองค์ประกอบการดำเนินงาน ได้แก่ Input ,Process ,Output และ Outcome

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความต้องการ ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้รับบริการ เพื่อใช้ในการประเมินว่าโครงการประเภทใดควรให้การสนับสนุนมากน้อยเพียงใด

2. ทำให้ทราบศักยภาพขององค์กรที่ได้รับทุนและสามารถนำไปเพื่อใช้ในการประเมินการสนับสนุนในปีต่อไป